

TTM Puroma Lasse(TEM), Hämäläinen 23.04.2020
Pertti(TEM)

Asia

E-kirje: Komission tiedonanto "Pk-yritysstrategia kestävä ja digitaalinen Eurooppa varten"

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio julkaisi 10.3.2020 osana teollisuuspolitiikkapakettia tiedonannon pk-yritysstrategiasta (KOM(2020) 103 lopullinen). Teollisuuspolitiikkapakettiin kuuluvat komission samassa yhteydessä antamat tiedonanto teollisuusstrategiasta (KOM (2020) 102 lopullinen), tiedonanto sisämarkkinoiden esteistä (KOM (2020) 93 lopullinen) sekä tiedonanto sisämarkkinasääntelyn toimeen- ja täytäntöönpanosta (KOM (2020) 94 lopullinen).

Pk-yritysstrategiassa komissio esittää keinoja edistää pk-yrityksiä EU:n kaksoissiirtymässä kestävä ja digitaaliseen talouteen. Pk-yritykset ovat keskeisiä myös teollisuusstrategian toteutumisen kannalta.

Strategiassa mainituista hankkeista muodostetaan Suomen kanta erikseen.

Puheenjohtajamaa Kroatian tavoitteena on, että pk-yritysstrategiaa samoin kuin muitakin teollisuuspolitiikkapaketin tiedonantoja käsitellään kilpailukykyneuvostossa 27.-28.5.2020. On kuitenkin mahdollista, että päätelmien hyväksyminen siirtyy myöhemmäksi.

Suomen kanta

Suomi pitää olennaisen tärkeänä, että COVID-19-pandemian haitallisia vaikutuksia ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin sekä yritysten toimintaedellytyksiin pyritään EU:n yhteistoimin rajoittamaan. Pk-yrityksiä koskeva strategia on valmisteltu ennen kuin COVID-19 epidemian taloudelliset vaikutukset alkoivat toteutua markkinoilla laajemmin. Strategian julkaisun jälkeen useat pk-yritykset ovat ajautuneet akuuttiin rahoituskriisiin ja monilla toimialoilla toiminta on jouduttu keskeyttämään tai sitä on olennaisesti supistettu. Vaikka pk-yritysstrategian on tarkoitus ohjata toimintaa pitemmällä aikavälillä, Suomi korostaa tarvetta tarkastella pk-yrityspoliittisia toimia myös lyhyellä tähtäimellä pk-yritysten kriisistä selviytymisen mahdollistamiseksi. Tässä korostuu erityisesti pk-yritysten rahoitus, sekä toimet joilla muutoin pyritään edistämään yritysten selviytymistä kriisistä mahdollisimman vähin vaurioin.

Akuuttien toimenpiteiden lisäksi tulee kuitenkin valmistautua tulevaisuuden tarpeisiin. Pk-yritysstrategiaa on tarpeen arvioida muuttuneesta tilanteesta käsin, mutta tavoitteet pk-yritysten uudistumisesta, kehittymisestä ja mukaanpääsystä kaksoissiirtymään digitaaliseen ja ilmastoneutraaliin talouteen ovat edelleen välttämättömiä.

Suomi tukee komission kokonaisvaltaista lähestymistä teollisuuspolitiikkapakettiin, jossa korostuu sisämarkkinoiden ja pk-yritysten tärkeä rooli kilpailukyvyyn edistämisessä. Suomi pitää hyvänä, että komission aloitteet muodostavat vahvan kokonaisuuden, joka näkyy myös niiden sisällössä.

Suomen mielestä pk-yritysstrategia on hyödyllinen strategia, jossa pk-yritysten erityiset tarpeet tulevat huomioiduiksi. Erillisellä pk-yritysstrategialla, mutta samalla paketin strategioiden kiinteällä yhteydellä, varmistetaan myös pk-yritysten hyötyminen teollisuusstrategian ja sisämarkkinoiden edistämisen toimenpiteistä.

Suomen mielestä on hyvä, että pk-yritysstrategia keskittyy muutamaa olennaisimpaan teemaan. Suomi katsoo, että valitut teemat siirtymästä kestäväan ja digitaaliseen talouteen, hallinnollisen taakan vähentämisestä ja markkinoillepääsyn edistämisestä, sekä pk-yritysten rahoituksen parantamisesta, ovat oikeat.

Pk-yritysstrategiassa on Suomen mielestä oikein tunnistettu sääntelyn ja muun hallinnollisen taakan kohdistuminen erityisesti pienimpiin yrityksiin, ja Suomi tukee strategian tavoitteita taakan vähentämiseksi ml. EU:n pk-yrityslähtetään rooli uuden EU-sääntelyn arvioinnissa. Olennaista on myös parempi vaikutusten arviointi. Suomi haluaa kuitenkin korostaa, että sääntelyn tulee lähtökohtaisesti olla sellaista, että se soveltuu sellaisenaan myös mikroyrityksille ja muille pk-yrityksille. Mikäli tämä ei kuitenkaan ole mahdollista, voidaan pienille yrityksille kuitenkin tarvittaessa säätää poikkeuksia tai helpotuksia. Suomi katsoo, että sisämarkkinasääntelyn tehokas toimeen- ja täytäntöönpano on keskeistä, jotta kaikki yritykset ml. pk-yritykset voivat hyödyntää kaikkia sisämarkkinoiden tarjoamia mahdollisuuksia

Suomi katsoo, että palvelumarkkinoiden avaaminen on tärkeää ja että esteiden poistamiseksi tarvitaan erilaisia ja käyttäjälähtöisempiä menetelmiä ja räätälöityjä lähestymistapoja. Alueelliset pilottihankkeet palveluelinkeinojen toiminnan edistämiseksi tulee kuitenkin suunnitella niin, että syntyvät ratkaisut ovat skaalautuvia myös muille aloille tai alueille.

Suomi katsoo, että akuutista kriisistä selviytymiseen tarkoitetun rahoituksen lisäksi on olennaista, että pk-yritysten kehittymistä, uudistumista ja kasvua edistetään kehittämällä nimenomaan pk-yrityksille soveltuvaa rahoitusta ja turvataan tällaisen rahoituksen saatavuus.

Suomi pitää hyvänä, että pk-yritysstrategiassa edistetään pk-yritysten mahdollisuuksia tarjota innovatiivisia ratkaisuja ja osallistua myös rajat ylittäviin hankintoihin. Niin ikään kannatettavaa on, että komissio tarjoaa hankintayksiköille suunnattua hankintasääntelyn ohjeistusta tämän edistämiseksi. Suomi tukee myös tavoitetta tehostaa teollis- ja tekijänoikeusjärjestelmää pk-yritysten kannalta ja pitää tärkeänä digitaalisen ja muun osaamisen kehittämistä pk-yrityksissä edistäviä toimenpiteitä. Pk-yritysstrategian osaavan työvoiman saatavuutta tukevat toimet ovat kannatettavia.

Suomi katsoo, että pk-yritysstrategiaan valittujen teemojen alla esitetyt toimenpiteet ovat periaatteessa kannatettavia ja oikean suuntaisia. Toimenpiteiden tarkempaa sisältöä ei kuitenkaan strategiassa eritellä, ja yksityiskohtaisemmat kannat niihin otetaan siinä vaiheessa, kun esitykset annetaan.

Suomi katsoo, että pk-yritysstrategian toteutumisen säännöllinen seuranta on tärkeää. Suomen mielestä kiinteän integraation säilyttäminen teollisuuspolitiikkapaketin strategioiden välillä myös niiden toteuttamisvaiheessa on olennaista. Suomi tukee myös pk-yrityslähettiläsverkoston roolin vahvistamista.

Pääasiallinen sisältö

Pk-yritysstrategia on osa 10.3.2020 annettua teollisuuspolitiikkapakettia, jonka muut osat ovat teollisuusstrategia ja tiedonannot sisämarkkinoiden kehittämisestä (tiedonanto sisämarkkinoiden esteistä sekä tiedonanto sisämarkkinasääntöjen paremmasta täytäntöönpanosta).

Euroopassa on 25 miljoonaa pientä ja keskisuurta yritystä, jotka työllistävät noin 100 miljoonaa ihmistä (2/3 työpaikoista on pk-yrityksissä), ja jotka tuottavat yli puolet Euroopan bruttokansantuotteesta. Tämän vuoksi pk-yritykset ovat keskeisessä osassa EU:n kaksoissiirtymässä kestävään ja digitaaliseen talouteen. Ne ovat myös olennaisena osana EU:n teollisuusstrategian tavoitteiden saavuttamisessa.

Pk-yritysstrategiassa esitetään toimenpiteitä kolmen pilarin alueella:

1. Kyvykkyyksien rakentaminen ja tuki siirtymässä kestävään ja digitaaliseen talouteen
2. Hallinnollisen taakan vähentäminen ja markkinoillepääsyn parantaminen
3. Rahoituksen saatavuuden parantaminen

Pk-yritysstrategia osaltaan rakentuu myös EU:n tämänhetkisen pk-politiikan ja tukiohjelmien perustalle, joista keskeisimpiä ovat vuoden 2008 Small Business Act, vuoden 2016 Start up ja scale up –aloite, Cosme-ohjelma sekä pk-tukitoimet Horisontti 2020-ohjelmassa ja rakennerahasto-ohjelmissa. Pk-strategia myötävaikuttaa myös esimerkiksi Green Dealin, kiertotalouden toimintasuunnitelman, datastrategian sekä Euroopan sosiaalisen pilarin toteuttamiseen.

Kyvykkyyksien rakentaminen ja tuki siirtymässä kestävään ja digitaaliseen talouteen

Pk-yritysstrategian mukaan ilmastoneutraalin, resurssitehokkaan ja ketterän digitaalisen talouden saavuttaminen edellyttää myös pk-sektorin täyttä mukaantuloa, jotta siirtymä voisi onnistua. Tämän vuoksi tarvitaan räätälöityjä toimia pk-sektoria varten ja lisäksi kasvun edellytysten vahvistamista niille yrityksille jotka haluavat skaalautuvaa kasvua. Vaikka osa pk-yrityksistä on jo hyvin valmistautuneita, on vielä paljon haasteita jäljellä. Pk-yritykset mm. kohtaavat vaikeita hallinnollisia ja juridisia proseduureja yrittäessään tehdä toiminnastaan resurssitehokkaampaa. Lisäksi on toimialakohtaisia haasteita, mm. rakennuslalla, muovi- ja elektroniikkateollisuudessa sekä alkutuotannon ja elintarviketeollisuuden toimialoilla.

Toimenpiteinä komissio aikoo mm. vahvistaa Enterprise Europe –verkoston toimintaa erityisillä kestävyysneuvonantajilla ja muilla kestävyyspalveluilla.

Lisäksi osana Euroopan Innovaationeuvoston (EIC) pilottihanketta edistää disrupttiivisia innovaatioita komissio aikoo allokoida 300 miljoonaa euroa yksinomaan vuonna 2020 start upeille ja pk-yrityksille läpimurtoihin Green Deal –innovaatioissa. Edelleen Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutti (EIT) avaa sen tieto- ja innovaatioyhteisöt (Knowledge and Innovation Communities, KIC) entistä enemmän pk-yritysten käyttöön.

Pk-yritykset ovat jäljessä digitaalisten teknologioiden omaksumisessa, eivätkä ne hyödynnä täysimääräisesti datan antamia mahdollisuuksia. Pk-yrityksiä tullaan tukemaan 240:n digitaalisten innovaatioiden keskuksen (Digital Innovation Hubs; DIH) avulla kaikilla Euroopan alueilla. Tämä toteutetaan Digitaalinen Eurooppa –ohjelman ja rakennerahasto-ohjelmien rahoituksen avulla. Myös EEN-verkosto tulee työskentelemään tiivisti DIH-verkoston kanssa.

Komissio tulee antamaan teollisoikeuksia koskevan toimintasuunnitelman, jossa esitellään toimenpiteitä tehostaa IP-järjestelmää pk-yritysten kannalta.

Yksi pk-yritysten ongelmista kestävään talouteen ja digitaalisuuteen siirtymisessä on osaavan työvoiman puute. Komissio tulee kehittämään koulutusta (Digital Crash Courses) pk-yritysten työntekijöille tukemaan heidän taitojaan mm. tekoälyn, kyberturvallisuuden ja lohkoketjuteknologian osalta. Komissio myös käynnistää digitaalisten vapaaehtoisten ohjelman, jolla nuoret ja kokeneet seniorit voivat jakaa osaamistaan tavanomaisten pk-yritysten kanssa. Lisäksi komissio päivittää osaamisen agendan (Skills Agenda), joka tulee sisältämään erityisen pk-yrityskomponentin.

Komissio tulee lisäksi arvioimaan tarvetta antaa jakamistaloutta koskevan aloitteen, joka keskittyisi lyhytaikaisten majoituspalvelujen tarjontaan.

Hallinnollisen taakan vähentäminen ja markkinoillepääsyn edistäminen

Säädösten, standardien ja hallinnollisten muodollisuuksien noudattaminen vaikuttaa enemmän pieniin kuin suuriin yrityksiin johtuen niiden rajallisista taloudellisista ja henkilöresursseista. Vaikka taakan vähentämisessä on edistytty, sääntelyn kumulatiivinen vaikutus pk-yrityksiin on edelleen suuri. Tätä vaikeuttaa edelleen erilaiset menettelytavat eri jäsenmaissa.

Komissio aikoo REFIT-ohjelman alla systemaattisesti käydä läpi olemassa olevaa EU-sääntelyä pk-yritysten kannalta. Uuden sääntelyn osalta aiotaan ottaa käyttöön yksi sisään – yksi ulos –periaate. Pk-testiä tullaan säännönmukaisesti käyttämään kaikkiin pk-yritysten kannalta relevantteihin säädösesityksiin. Myös tuleva EU:n pk-lähettiläs tulee käymään läpi uudet aloitteet pk-yritysvaikutusten kannalta.

Komissio painottaa myös EU:n kilpailusääntöjen tiukkaa noudattamista.

Pk-yritysstrategiatiedonannossa komissio kehottaa jäsenvaltioita ja niiden hankintaviranomaisia hyödyntämään EU:n uuden julkisia hankintoja koskevan kehyksen tarjoamaa joustavuutta, jotta pk-yrityksille tarjoutuisi lisää mahdollisuuksia, mukaan lukien digitaalisten välineiden ja alustojen hyödyntäminen rajat ylittävien hankintamenettelyjen vauhdittamiseksi. Komissio antaa hankintaviranomaisille ohjeita ja tukea.

Euroopan yksi suuri haaste on menestyneiden scale up –yritysten pieni määrä. Komissio tulee edistämään parhaiden käytäntöjen levittämistä ja siihen liittyen antamaan uuden aloitteen nimeltä EU Start-up Nations Standard, jonka avulla jäsenvaltioita kehoitetaan

soveltamaan näitä käytäntöjä sekä kansallisella, alueellisella että paikallisella tasolla. Tämän toiminnan tavoitteena on tehdä Euroopasta kaikkein houkuttelevin start-up ja scale-up –manner.

Palveludirektiivi on tärkeä instrumentti markkinoillepääsyn edistämiseksi. Komissio aikoo vaikuttaa kolmen pilottialueen perustamiseen rajat ylittävien kumppanuuksien hankkeessa, jonka tavoitteena on edistää alueellisten viranomaisten yhteistyötä pk-yritysten rajat ylittävän toiminnan osalta palveluelinkeinoissa. Lisäksi komissio rohkaisee jäsenvaltioita implementoimaan yhteisen digitaalisen palveluväylän (Single Digital Gateway) pk-yrityksystävällisellä tavalla.

Edelleen komissio aikoo edistää pk-yritysten toimintaa avaruus- ja puolustustoimialojen osalta, samoin kuin pk-yritysten pääsyä julkisiin hankintoihin. Komissio aikoo myös jatkaa työtään omistajanvaihdosten edistämiseksi.

Maksuviivästysdirektiivin osalta komissio aikoo parantaa seuranta- ja kehittää täytäntöönpanoon työkaluja jäsenmaiden käyttöön.

Rahoituksen saatavuuden parantaminen

Rahoituksen saatavuus on olennaista, jotta siirtymä kestäväan ja digitaaliseen talouteen voi toteutua. Pk-yrityksille rahoituksen saaminen on kuitenkin vaikeampaa kuin suurille yrityksille. Tiedonannon mukaan Euroopan pk-yrityksillä on yhteensä noin 20 – 35 miljardin euron aukko rahoitustarjonnassa. Tämän vuoksi tarvitaan erityistoimia pk-yritysten rahoituksen turvaamiseksi. Pankkirahoituksen lisäksi tarvitaan monipuolisesti muitakin rahoituslähteitä.

Komissio aikoo tukea pk-yritysten listautumisanteja (Initial Public Offerings) uuden InvestEU-ohjelman puitteissa kehitettävän julkisesta ja yksityisestä rahasta koostuvan rahaston avulla.

Komissio aikoo kehittää uusia riskinjakomekanismeja (kuten ESCALAR-aloite) yksityisen sektorin kanssa lisätäkseen yksityistä rahoitusta ja kasvattaakseen pääomasijoitusrahastojen kokoa scale up –yritysten hyväksi.

Komissio aikoo antaa sukupuoliälykkään rahoitusaloitteen kannustamaan rahoitusta naisten johtamiin yrityksiin ja rahastoihin sekä vahvistamaan naisyrityttäjäyyttä.

Komissio aikoo antaa aloitteen investoinneista vihreään teknologiaan tarkoituksena koota rahoitusta EU:lta, jäsenmailta sekä yksityisistä lähteistä pääomasijoituksiin innovatiivisille pk-yrityksille ja start upeille jotka kehittävät ja omaksuvat vihreän teknologian ratkaisuja.

Komissio aikoo antaa aloitteen, joka mahdollistaisi lohkoketjuteknologiaan perustuen pk-yritysten joukkovelkakirjojen liikkeellelaskun sekä kaupankäynnin niillä koko Euroopassa.

Komissio tulee osarahoittamaan teknisiä due diligence palveluja antavaa EU –projektia mahdollistamaan korkean teknologian pk-yritysten tarkemman arvostustason arvioinnin sekä parantamaan niiden valmiuksia saamaan pääomarahoitusta.

Komissio tulee edelleen yksinkertaistamaan olemassa olevia valtiontukisääntöjä rahoituksesta jossa yhdistyvät kansalliset rahastot sekä InvestEU- ja Horisonttirahoitus. Tämä helpottaisi pk-yrityksiä hyötymään rahoituspoolien kautta tulevasta rahoituksesta. Lisäksi komissio tulee arvioimaan valtiontukisääntöjen tarkoituksenmukaisuutta vuoden 2021 loppuun mennessä ja varmistamaan että ne edistävät pk-yritysten osallistumista IPCEI-projekteihin.

Strategian hallinnointi

Pk-yritysstrategian toteutus edellyttää tiedonannon mukaan vahvaa komission ja jäsenmaiden kumppanuutta. Keskeisessä roolissa toteutuksessa tulee olemaan pk-yrityslähettiläiden verkosto, jonka toimintaa komissio aikoo vahvistaa. Komissio tulee nimittämään korkean tason pk-yrityslähettilään vetämään verkoston toimintaa. EU:n pk-lähettiläs tulee myös lisäämään tietoisuutta pk-yrityksistä säännöllisellä yhteydenpidolla sääntelyntarkastelulautakunnan kanssa.

Komissio aikoo perustaa myös uuden yrittäjistä koostuvan neuvoa antavan strategisten yrittäjyyslähettiläiden ryhmän.

Pk-yritysstrategian toimeenpanoa tullaan tarkastelemaan säännöllisesti, ja julkaisemaan jatkossakin vuosittain pk-yritysten tilanteesta raportoivan SME Performance Review'n.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Mikäli puheenjohtajamaan tavoitteena on, että strategiasta laaditaan neuvoston päätelmät, tulee ne hyväksyä kaikkien jäsenvaltioiden yksimielisellä päätöksellä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Tiedonanto käsitellään Euroopan parlamentin teollisuus-, tutkimus- ja energiavaliokunnassa. Asian valmistelija ei vielä ole tiedossa.

Kansallinen valmistelu

EU-8 kilpailukykyjaosto kirjallinen menettely 1.4. – 7.4.2020
EU-ministerivaliokunta 23.4.2020.

Eduskuntakäsittely

Vastuuvaliokuntana talousvaliokunta.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Tiedonanto ei edellytä muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön.

Taloudelliset vaikutukset

Kyseessä on strategia, joka sisältää lukuisia pk-yritysten hyväksi toteutettavaksi suunniteltuja toimenpiteitä. Siten taloudellisten vaikutusten arviointi ei ole tässä vaiheessa mahdollista. Kuitenkin, mikäli toimenpiteitä toteutetaan strategian mukaisesti, niillä voi olla merkittävä vaikutus eurooppalaisten pk-yritysten toimintaedellytyksiin ja kasvuun.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Komissio on antanut erillisiä ehdotuksia välittömästi pk-yrityksiin vaikuttavista toimista korona-kriisiin vastaamiseksi.

Asiakirjat

KOM (2020) 103 lopullinen, komission pk-yritysstrategia kestävää ja digitaalista Eurooppaa varten 10.3.2020.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

TEM Pertti Hämäläinen; pertti.hamalainen[at]tem.fi; puh. 02950 63516
TEM Lasse Puroma; lasse.puroma[at]tem.fi; puh. 050 352 9585

EUTORI-tunnus

EU/2020/0751

Liitteet**Viite**

Asiasanat Hoitaa	pk-yritykset, sisämarkkinat, teollisuuspolitiikka, yritysrahoitus, kilpailukyky TEM, UM, VM
Tiedoksi	EUE, LIIVI, LVM, MMM, OKM, OM, PLM, SM, STM, VNK, VTV, YM
